

Kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvaheline pakt

Liik

ÜLDINE

CCPR/CO/77/EST
3. aprill 2003

originaal ingliskeelne

**Inimõiguste Komitee lõppjärelused: Eesti.
03/04/2003.
CCPR/CO/77/EST. (lõppjärelused/märkused)**

Konventsiooni lühend: CCPR

INIMÕIGUSTE KOMITEE
Seitsmekümne seitsmes istungjärk

**PAKTI ARTIKLI 40 ALUSEL ESITATUD OSALISRIIKIDE ARUANNETE
ARUTELU**

Inimõiguste Komitee lõppjärelused

EESTI

1. Komitee arutas 20. ja 21. märtsil 2003 peetud 2077. ja 2078. istungil (vt CCPR/C/SR.2077 ja 2078) Eesti teist perioodilist aruannet (CCPR/C/EST/2002/2) ja võttis 31. märtsil 2003 peetud 2091. istungil (CCPR/C/SR.2091) vastu järgmised lõppjärelused.

A. Sissejuhatus

2. Komitee tervitab osalisriigi teist perioodilist aruannet ja hindab delegatsiooniga peetud ausat ja konstruktiivset dialoogi. Komitee on tänulik ka kirjalike küsimuste üksikasjalike vastuste eest.

3. Kuigi aruanne esitati mõninga hilinemisega, märgib komitee, et see sisaldab olulist teavet pakti täitmise kõigi aspektide kohta osalisriigis ning samuti komitee varasemates lõppjärelustes tõstatatud murettekitavate aspektide kohta.

B. Positiivsed aspektid

4. Komitee on rahul mitme seadusandliku muudatusega, mis käsitlevad pakti sätete täitmist osalisriigis pärast esimese aruande esitamist.

5. Komitee kiidab heaks osalisriigi meetmed asutada Õiguskantsleri kantselei ning anda talle ka ombudsmani ülesanded.

6. Komitee kiidab heaks osalisriigi meetmed ja õigusaktid, mis parandavad naiste olukorda Eestis ja aitavad vältida soolist diskrimineerimist. Komitee märgib eelkõige palgaseaduse § 5¹, millega keelatakse eri soost töötajatele erinevate palgatingimuste kehtestamine, ning karistusseadustiku § 120-122 ja 141, mille kohaselt kodune vägivald ja peresisene vägistamine on kuriteod.

7. Komitee kiidab heaks delegatsiooni kinnituse, mille kohaselt vanglate ülerahvastatuse probleemi lahendatakse kinnipeetavate arvu vähendamisega, *inter alia* teiste karistamisviiside suurema rakendamise ning uue avara vangla avamisega Tartus.

C. Peamised murettekitavad valdkonnad ja soovitused

8. Komiteed teeb murelikuks see, et osalisriigi karistusseadustiku terrorismi ja terrorirühma kuulumise määratlus on liiga lai, millel võivad olla pakti artiklis 15 sätestatud õigustele vastupidised tagajärjed. See on säte, millest ei või artikli 4 punkti 2 kohaselt taganeda.

Osalisriigil palutakse tagada, et terrorismivastased meetmed, mida rakendatakse kas Julgeolekunõukogu resolutsioonist 1373 (2001) või millestki muust lähtudes, oleksid paktiga täielikult kooskõlas.

9. TänaDES delegatsiooni täiendavate selgituste eest väidetava politseiametnike toimepandud väärkohtlemise kohta, jääb komitee murelikuks, et väärkohtlemist või muid vägivaldategusid toime pannud õiguskaitse ametnikke ei anta kohtu alla mitte kriminaalkuriteo vaid ainult tühise õiguserikkumise süüdistuse järgi.

Osalisriik peaks tagama, et õiguskaitse ametnikke antakse kohtu alla pakti artikliga 7 vastuolus olevate süütegude eest ning et süüdistused vastaksid teo raskusele. Samuti soovib komitee, et osalisriik tagaks hiljuti moodustatud politsei kontrolli osakonna, mis tegeleb politseiametnike toimepandud kuritarvituste uurimisega, sõltumatuse politseiasutustest.

10. Komitee võtab arvesse delegatsiooni kinnitused, et õigusakt, mis reguleerib psüühikahäirega patsientide kinnihoidmist on iganenud ja selle ülevaatamiseks on tehtud samme, sealhulgas koostatud patsientide õiguste kaitse seaduse eelnõu. Sellega seoses on komitee mures psüühikahäirega patsientide kinnihoidmise haldusmenetluse mõne aspekti pärast, eriti patsientide õiguse pärast taotleda kinnihoidmise lõpetamist ja mõne patsiendi kinnihoidmise seaduslikkuse üle, arvestades, et suur hulk patsiente vabastatakse pärast 14

päeva. Komitee peab psüühikahäire põhjendusel 14 päeva pikkust kinnihoidmist ilma kohtu järelevalveta vastuolus olevaks pakti artikliga 9.

Osalisriik peaks tagama, et meetmed, millega võetakse isikult vabadus, põhjendades seda muu hulgas psüühikahäirega, peavad olema kooskõlas pakti artikliga 9. Komitee meenutab artikli 9 punktis 4 sisalduvat osalisriigi kohustust võimaldada isikul, keda hoitakse kinni psüühikahäire tõttu, algtada oma kinnihoidmise seaduslikkuse üle arutelu. Osalisriigil palutakse esitada selle kohta lisateavet ning astuda samme, et viia nimetatud õigusakt paktiga kooskõlla.

11. Komitee on mures informatsiooni pärast, mille järgi sõjaväejooksikuid võib olla hoitud üksikvangistuses kuni kolm kuud.

Osalisriigil lasub kohustus tagada, et väidetavate väejooksikute kinnipidamine oleks kooskõlas pakti artiklitega 9 ja 10.

12. Komitee on mures tulirelvade kasutamist käsitleva osalisriigi seadusandluse üle, mis lubab kasutada surmavat jõudu juhul, kui ei ohustata teiste elu.

Osalisriigil palutakse iganenud õigusaktid üle vaadata, et piirata tulirelvade kasutamist, lähtudes vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõttest “Õiguskaitse ametnike jõu ja tulirelvade kasutamise põhiprintsiipide” artiklite 9 ja 16 järgi (pakti artiklid 7 ja 10).

13. Täna des delegatsiooni täpse teabe eest pagulase staatuse andmise kohta, jääb komitee murelikuks selle üle, et “turvalise päritoluriigi” põhimõtte kohaldamine võib välistada sellise riigi pagulase taotluse individuaalse hindamise.

Osalisriigile meenutatakse, et pakti artiklites 6 ja 7 sätestatud kaitse tagamiseks tuleb pagulase staatuse taotlusi alati läbi vaadata individuaalselt ja et taotluse tagasilükkamise otsus ei tohi tõkestada muid toiminguid, nagu näiteks kaebuse esitamine (pakti artiklid 6, 7 ja 13).

14. Kahetsedes seda, et eelmiste lõppjärel duste (artikkel 12) mureküsimusi ei ole lahendatud, on komitee tõsiselt mures kodakondsuseta isikute suure hulga ja naturalisatsiooni vähese rakendamise pärast Eestis. Kuigi osalisriik on võtnud mitmeid naturalisatsiooni lihtsustamise meetmeid, ei ole suur hulk kodakondsuseta inimesi toimingut isegi algatanud. Komitee võtab arvesse olukorra põhjused, kuid leiab, et sellel on vastupidised tagajärjed paktis sätestatud õiguste kasutamisele, mida riik on kohustatud tagama ja kaitsma.

Osalisriik peaks vähendama kodakondsuseta isikute, eelkõige kodakondsuseta laste arvu, *inter alia* julgustades vanemaid taotlema laste eest Eesti kodakondsust ning propageerides seda koolides. Osalisriigil palutakse uuesti kaaluda üleminekuperioodil teise riigi kodakondsuse võtnud

ja kodakondsuseta isikutele kodakondsuse andmise seisukohti. Osalisriigil soovitatakse läbi viia uuring kodakondsusetuse sotsiaal-majanduslike tagajärgede kohta Eestis, sealhulgas marginaalsuse ja eraldamise kohta (pakti artiklid 24 ja 26).

15. Komitee on mures selle üle, et kaitseväetenistusest kõlbelistel põhjustel keelduja asendusteenistus võib olla kaks korda pikem kui korraline kaitseväetenistus.

Osalisriigil on kohustus tagada, et kõlbelistel põhjustel valitud asendusteenistuse kestusel ei oleks karistuse mõju (pakti artiklid 18 ja 26).

16. Kiites heaks kandidaadi eesti keele nõude kaotamise valimistel ning delegatsiooni väite, et muukeelsete kuulutuste ja siltide kasutamine ning mõõtmed ei ole piiratud, on komitee mures eesti keele nõude pärast praktikas, sealhulgas erasektoris, ja selle võimaliku mõju pärast venekeelse vähemuse tööhõivele. Samuti on komitee mures selle üle, et piirkondade, kus suur osa vähemustest räägib vene keelt, avalikud sildid ei ole samuti venekeelsed.

Osalisriigil palutakse tagada, et vähemusrahvusest isikud saaksid kooskõlas pakti artikliga 27 tegelda oma kultuuriga ning kasutada oma emakeelt. Samuti palub komitee tagada, et keele kasutamist käsitlevad õigusaktid ei põhjustaks pakti artikliga 26 vastuolus olevat diskrimineerimist.

17. Arvestades suurt hulka mittekodanikke, kes elavad osalisriigis, on komitee mures selle üle, et mittekodanikud ei saa seaduse kohaselt olla poliitiliste parteide liikmed.

Osalisriik peaks tõsiselt kaaluma mittekodanike poliitiliste parteide liikmeks olekut (pakt artikkel 22).

18. Komitee tunneb puudust üksikasjalikust informatsioonist Õiguskantslerile ja teistesse asutustesse, nagu Tööinspektsiooni laekunud erakaebuste menetlemise tulemuste kohta.

Osalisriigil palutakse esitada üksikasjalik informatsioon Õiguskantsleri kantseleisse ja teistesse kaebustega tegelevatesse asutustesse laekunud erakaebuste arvu, olemuse ja lahenduse kohta koos konkreetsete näidetega.

19. Osalisriik peaks oma teist perioodilist aruannet, komitee küsimuste vastuseid ning käesolevaid lõppjäreltusi laialt levitama.

20. Osalisriik peaks kooskõlas komitee protseduurireeglite artikli 70 punktiga 5 esitama ühe aasta jooksul teavet komitee soovitude 10, 14 ja 16 täitmise kohta. Kolmas perioodiline aruanne tuleks esitada 1. aprilliks 2007.